

УСМОН НОСИР

Танланган асарлар

Икки томлик
Иккинчи том

Поэмалар, драма, таржималар

Ғафур Ғулом номидаги бадий адабиёт нашриёти
Тошкент — 1970

ПОЭМАЛАР

НОРБУТА

(Шу номли дostonдан парчалар)

Омон бўлсак, кўришармиз!

Қиш. Изгириқ елар беқарор,
Туннинг сочи тўзиган, бесар.
Туйнукдан қия қараган ой
Узун кокили шуъла тўкар.

Уйнинг зақкина қорасига,
Бир тола нур секин ёпишди.
Сарваройнинг қош орасига...

Нега қошлари чимирилган?
Нега йиғлар у хунибийрон?
Қаёқдандир кирган жичча ел
Уй ичида туртиниб, ҳайрон...

Уй бурчида бошини солиб,
Лабларини тишлаб, тек турган,
Уйларнга етолмагандай,
Узун-узун хаёллар сурган
Норбўта-ку, не бўлди ўзи?
Нелар бўлди, сўйлагин, қўзи!

«Шундай энди. Сарвар, йиғлама,
Зинҳор қайғурмагин чечагим,
Кўришармиз омон бўлсак эркам,
Койимагин, ачир ичларим...

Кетар бўлдим. Мен кетар бўлдим.
Не қилайин, Сарвар оппоғим.
Сен ҳам отам, ҳам онам, укам,
Қариндошим... ишонган боғим.

Унутар деб ўйлама сира,
Нега сени унутай, қўзим?
Сен жонимсан, сен армонимсан,
Сен юрагим, сен икки қўзим.

Биламан мен, азоби катта,
Хаёллари чуқур ва чигал.
Майли, ёлғизликни ҳамроҳ қил,
Сабр қил-чи, то келгунча гал.

Ёшларингни тўкма, сел қилиб,
Сенга қандай-қандай англатай?»

Уй қоронғу. Кеча жим, сокит,
Узоқларда итнинг улуви.
Секин жилдир-жилдир оқади
Томорқада ариқнинг суви.

Ой девор ортига ўтмасдан,
Тонг ёришмасдан-оқармасдан,
Бўта узун йўлга чиқмоқчи
Ҳеч ким билмай, сезмай, кўрмасдан.

«Қайга кетаман, дейсиз, Бўтам?»
Сарваройнинг ёши тўкилди.
Ёлғизликда не қиламан, дер —
Шўрим қурсин... Не қилай энди?!

Норбўтанинг кўзларида ҳам
Ёш бор экан, артди билдирмай.
Қандай қилиб у ҳам ташласин
Севганини — Сарварни шундай.

Қийин айрилиқнинг дардлари,
Юрагингни ебоқ ташлайди.
Тоғ кўринар зарра фардлари,
Аямасдан кўзни ёшлайди.

Қандай қилсин Норбўта ахир,
У ҳам ташлай демади уни.
Қандай қилсин Норбўта ахир,
Аҳвол мажбур этса гар шуни?

У ҳам ташлай демади уни,
Норнинг ҳам куяди юраги.
У ҳам ташлай демади уни,
Бу эмасди унинг тилаги.

Ки севганидан ажралсин у,
Ёшлик чечагини қолдирсин.
Ёзги сувлар каби сарғайиб,
Кўзларини ҳижрон толдирсин.

Сарварини ортиқ севади.
Сарварни деб, нелар кечирди.
Сарварни деб, ухламаган ҳеч,
Сарварни деб, кўзи ич урди.

Бир кўрганда, шув этган юрак,
Бир куз куни далада юриб.
Яна тўйларда кўриб уни,
Юрган орқасидан ўй суриб...

Шундай кўзисини қолдириб,
Йўқолишга кўнгли бўлмас-ку,
Лекин мажбур, бечора Бўта,
Кетган билан, кетиб ўлмас-ку.

«Кўзим, — деди, — кўзим», — деди унга
Юпатайин Сарварини, деб.

Гап рост келмай: Сарвар йиғлайди,
Юпатиши бўлмай сира эп.

Мана, севганидан Сарварни
Юрагини очиб ташлади.
Нега кетар бўлганини у,
Сарварига айта бошлади:

«Сенинг учун гулим айтаман,
Лекин мени йўлдан тўхтатма.
Беш, олти кун азобингни деб,
Кўкрагингга огир ўқ отма!

Кул қилди-ку босмачи дасти,
Йиллар қақшаган-ку дастидан,
Эҳ, ёнаман, чидам йўқ асти,
Эсга олсам ота-онамни.

Биласан-ку, бечора отам,
Муштипар онамни бегуноҳ
Иссиқ қонларини тўкдилар...
Оҳ!...»

«Менинг акамни ҳам бошига
Етган бало шулар бўлди-да,
Дом-дараксиз кетди йўқолиб»,—
Деди Сарвар сўзини бўлиб.

Бўта силаб пешонасини
Йиғисидан тинган Сарварнинг,
Гапларини давом эттирди,
Қандай қисқа қилсам, деб гапни.

«Шундай Сарвар, нимасин айтай,
Сенга булар ойнадан равшан.
Энди, өшит!
Шу кун кечқурун
Улдирдим.

- Кимни?
— Улдирдим
— Войдод!
— Жим, аҳмоқ додлама!..»

Сарвар ўзлигини йўқотди,
Калласини буркаб кўрпага.

Қўрқиб, титраб сўрди:

— Норим, кимни?

Айтинг, ҳам нега?

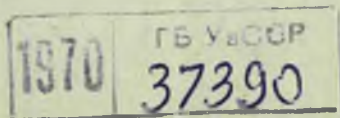
«Тўхта энди, мен айтиб берай,
Қасам ички, биров билмасин.
Мен сени севаман. Зинҳор, ҳеч
Юрагингдан тишга чиқмасин!»

«Кеча кечаси мен, Раҳим ота
Хўжайиннинг буғдойин тортдик.
Раҳим ота иккита қопга
Тортмай солган экан сал ортиқ.

Бир пудча кам келган буғдойдан,
Қоплаганлар сотилгандан сўнг.
Шунинг учун Раҳим отани
Чунон урди қамчилаб, у тўнг.

Бечора чол ҳолидан кетди,
Мен суяклаб уйига элтдим.
Ёмон урган экан, шу кеча
Жон берган у, кексайган етим.

Бу кун чидамасдан, ғазабим
Оловланди ортиқ қўзғалгач,
Катта омборда, кўз қорайгач,
Пайт топиб, пичоқ урдим ман.
Ғинг демасдан йиқилди Ғани,
Улдирдим!

Омборни қулфлаб,
Туғри уйга келганим ўша!»

— Нима бўлди сизга, Норбўта,
Энди не қиламиз, вой ўлай?—
Норбўтага ташланди Сарвар
Бир нарсадан чўчиб қўрқандай.

— Қўрқма, қўзим. Майли, қонга қон,
Уч!

Энди англадингми сўзни?

Мен кетаман.

— Мен не қилайин?

— Қўрқувга асир берма ўзни!

— Мендан сўрасалар не дейман?

— Дегин, кўрганим йўқ, келмади!

— Мени қийнаб сургасалар-чи?

— Дегин, кўрганим йўқ, келмади.

Ортиқ кутолмайман, Сарварим,
Зинҳор мени йўлдан тўхтатма!
Беш-олти кун айрилиқни деб,
Кўкрагимга огир ўқ отма!

Мен кетайин, Сарварим ўптир,
Балки йиллар қайта олмасман.
Лекин, вркам, мени унутмагил!
Сени ўлсам ҳам унутмасман!

Кунлар келар. Қайтиб келарман.
Омон бўлсак, кўришармиз яна,
Хайр, оппоғим!

— (Ииғлаб) Хайр, Бўтам!

— Хайр!